הצל"שים של המדינה
סיפורי הגבורה הגדולים של מערכות ישראל

מלאכי ההברזל

אילן פרנק (41), טייס מסוקים, נקרא לחלץ כוח צנחנים שפשט על יעדי מחבלים בלבנון ● רגע לפני שנחת נפתחה עליו אש תופת. פרנק לא היסס, המשיך במשימה וחילץ בשלום את כל 25 הלוחמים ● „לא האמנו שנצא חיים מהתופת הזאת", אמרו לו הצנחנים ● על פעולתו זו קיבל צל"ש ממפקד חיל האוויר ● לימים הפך לבמאי קולנוע, ובקרוב יוקרן סרטו התיעודי על טייסי מסוקים בעולם שהזמינה „דיסקברי"

■ מאת **אבי אובליגנהרץ**

בתחילת יוני יוקרן סרטו של אילן פרנק, טייס מסוקים ובעל צל"ש, בערוץ 8 של הכבלים. הסרט „מסוקי עילית: ציפורי הטרף", המאפשר לצופים להציץ לתוך עולמם המורכב של טייסי מסוקים מהטובים בעולם, נעשה עבור רשת „דיסקברי", על ידי חברת „גולדבאר" האמריקנית בשיתוף עם „נוגה תקשורת" הישראלית. את שירותי ההפקה סיפקה חברת „פלון". לאחרונה אף התקבל הסרט לפסטיבל הסרטים של ניו־יורק.

פרנק, בן 41, נולד בחולון לאב כימאי ששירת ביחידת המדענים של חיל האוויר, ולאם שפיקדה על ספריית חיל ההנדסה. הוא למד בבית הספר התיכון במגמת אלקטרוניקה, וב־1975 התקבל לקורס טיס של חיל האוויר. לאחר שנה נשלח ללמוד בבית הספר למסוקים של הצבא האמריקני בפורט ראקר, אלבמה. עם שובו ארצה הוצב בטייסת יסעורים, ובין השנים 1977־1985 לקח חלק במבצעים רבים בעומק שטח האוייב, מבצעים שהשתיקה יפה להם.

ב־1981 הוזנק פרנק בשעת לילה מאוחרת יחד עם צוותו, לחלץ כוח צנחנים שסיים פשיטה על יעדי מחבלים בתוך שטח לבנון. פרנק: „ברגע שהתקרבנו אליהם הבחנו שהשטח בו אנחנו אמורים לנחות מטווח משישה מקורות ירי. נראה שהמחבלים זיהו את הכוח, וירו עליו אש תופת. היה שם אפילו תותח".

הצנחנים הורו לפרנק להקיף את השטח, „אבל לי היה ברור שאם אעשה את זה יורידו אותי", הוא מספר. חבריו לצוות הציעו לחכות קצת, שהאש תיפסק, אבל פרנק סירב. „החלטתי שחייבים להיכנס, כי הם מחכים לי שם והם במצב קשה. נכנסתי מהכיוון ההפוך, והצלחתי לנחות. פתחתי את הדלת האחורית ובתוך שניות כל הצנחנים, 25 חבר'ה, היו בפנים".

לאחר שנחתו הצנחנים בשלום, ביקשו לפגוש את הטייס שחילץ אותם ולהודות לו. המג"ד, איש שבע קרבות, הודה שהרגעים בהם חיבה עם הכוח היו מהמסוכנים בחייו. ואילו הלוחמים סיפרו לפרנק, שאם לא היה נוחת, היו מבינים אותו, כיוון שהמצב היה כל כך נואש. „לא האמנו שנצא חיים מהתופת הזאת", אמרו לו. על פעולת

צוות חילוץ. „לפעמים אנחנו צריכים לירות כדי להרוג"

מצלמים את הסרט. „אמרו לי שעשיתי שירות חשוב לטייסי המסוקים"

החילוץ הנועזת הזאת, תחת אש אוייב, קיבל פרנק צל"ש.

■■■

ב־1983 יצא פרנק לשנת חופש באלסקה, וכשחזר התמנה למפקד אגף מבצעים בטייסת יסעורים, תפקיד שמילא עד שהשתחרר ב־1985. לאחר השיחרור יצא ללמוד בסאן פרנציסקו, וסיים בהצטיינות לימודי תואר ראשון בקולנוע, טלוויזיה, משחק ואנתרופולוגיה.

חבר שלו, שלמד איתו באוניברסיטה והפך למפיק, הציע לו לעבוד איתו. פרנק הסכים, ושימש עוזר במאי בפרסומות, הופיע כשחקן ופעם אף שימש מנהל הפקה של סרט פעולה. ב־1995 נחת בהוליוד וניסה לעניין מפיקים שונים בעשיית סרט על יחידות עילית של מסוקים בצבאות שונים בעולם. ערוץ „דיסקברי" נדלק על הרעיון, הקציב לכך 700 אלף דולר, ותוך חודשים אחדים החל הסרט „מסוקי עילית: ציפורי הטרף", לקרום עור וגידים.

בזכות עברו בחיל האוויר, קיבל פרנק אישור לצלם מבצעים שונים של מסוקים ישראלים. גם בארה"ב פתחו לו לא מעט דלתות בזכות עברו. גנרל דיק קודי, מפקד טייסת האפצא"י המהוללת ממלחמת המפרץ ומכר ותיק מימי קורס הטיס שעשה פרנק בארה"ב, שמח לשתף איתו פעולה. יותר מאוחר הצטרפו לפרויקט גם חיילות האוויר של גרמניה, טייוואן וירדן.

שלושה חודשים נמשכו הצילומים על הסרט, המספק לצופים מידע הן על חייהם ועולמם של הטייסים, והן על מקומו של המסוק בתורת הלחימה המודרנית.

עד מלחמת וייטנאם, מספר פרנק, נחשבו המסוקים לכלי שעיקר תפקידו להעביר כוחות ולחלץ פצועים. במלחמת וייטנאם גילו האמריקנים את יכולתם להפוך לכלי תקיפה יעיל, ושיכללו אותם בתחום זה. אחרי מלחמת יום כיפור נכנסו המסוקים ככלי תקיפה גם לצה"ל.

„היום אין קונפליקט בעולם שלא מעורבים בו מסוקים", הוא אומר. „בישראל למשל, המסוקים נלחמים בלבנון כמעט מדי יום. לכולם כבר ברור שאי אפשר להשיג יתרון אסטרטגי בלעדיהם".

במהלך הסרט מנסה פרנק להכניס את הצופה לתוך עולמם של הטייסים. „יש סתירה גדולה בעולמם", הוא מסביר. „מצד אחד הם אנשים מאוד הומניים ומוסריים, ומצד שני, חלק מהעבודה שלהם זה לירות על מנת להרוג".

באחת הסצינות מספר טייס ישראלי, שמטעמי ביטחון שדה אינו רשאי להשוף את פניו, כי השילוח של טיסה בגובה נמוך, משימות בעורף האויב והירי על מנת להרוג, עושה את העבודה שלו ל„מעניינת

הכי אישיים בשירות - רק ביטוח אישי ישיר מעמיד לרשותך צוות שירות אישי ונציגי שירות 24 שעות ביממה. **הכי ישירים במחיר** - ביטוח אישי ישיר יכול לחסוך לך מאות שקלים בביטוח הרכב או הדירה.
הכי אישיים בשירות, הכי ישירים במחיר, תמיד עדיף ביטוח
אישי ישיר
03-938-5000

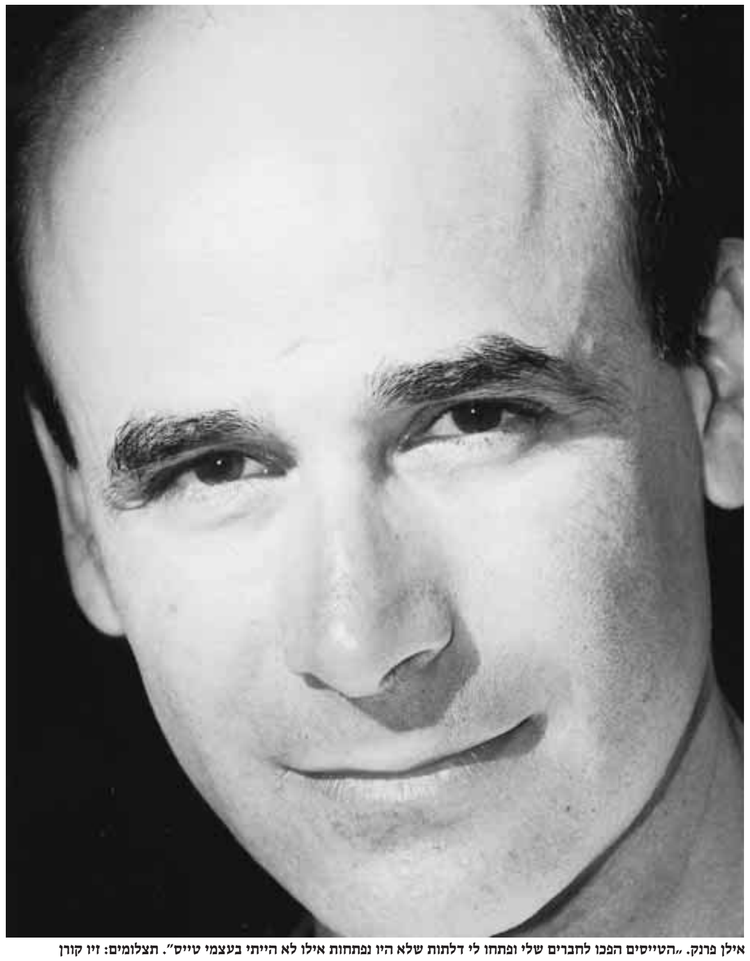
אילן פרנק. „הטייסים הפכו לחברים שלי ופתחו לי דלתות שלא היו נפתחות אילו לא הייתי בעצמי טייס". תצלומים: זיו קורן

„אין היום קונפליקט בעולם שלא מעורבים בו מסוקים. בישראל הם נלחמים כמעט מדי יום. לכולם ברור שאי אפשר להשיג יתרון אסטרטגי בלעדיהם"

יש הבדל בין תורת הלחימה והאימונים של הטייסים האמריקנים לישראלים?

„הטייסים שלהם הם קודם כל חיילים. הם עוברים אימונים כמו החיילים הקרביים, לומדים שדאות, עוברים אימוני כושר, סנפלינג, מטווחים וצניחה. בקיצור, כל מה שעובר לוחם. זה מאוד הפתיע אותי ואמרתי להם שאני מצדיע להם על כך. האמת היא שזאת שיטה טובה וחשובה. אצלנו זה לא מקובל. אחרי סיום קורס הטיס עושים מדי פעם יום שדה, שבמהלכו יוצאים למטווח, אבל זה בעיקר מין יום כיף. אצלם יש גם הפרדה בין טייסים שרוצים להתקדם בשרשרת הפיקוד, לאלה שרוצים רק לטוס.

„יש שם אנשים שטסים על אותו כלי עשר ועשרים שנה, אנשים שצברו 4,000 שעות על מסוק ונחשבים לחוד החנית של הטייסת. אצלנו מפקד טייסת הוא הטייס הכי טוב, או בין הטייסים המצטיינים. אצלם זה בכלל לא קשור. מפקד טייסת הוא מי שמתאים להיות איש מנהלה. חוץ מזה, בגלל אילוצים של זמן וכסף, לטייס הישראלי יש הרבה פחות זמן להשיג את הרמה הביצועית הדרושה. להם יש הרבה יותר זמן".

בפרט שלך רואים שבארה"ב יש לא מעט נשים שמטיסות מסוקים ומבצעות אותן מטלות כמו הגברים. גם בארץ אפשר ליישם את זה?

„אין לי בכלל ספק שנשים יכולות לעשות את זה. אם זה לא קרה עד היום, זה רק בגלל מעצורים מנטליים והיסטוריים. אין דבר שנשים לא יכולות לעשות. מאוד הפתיע אותי שמפקד חיל האוויר לשעבר, אלוף הרצל בורינגר, השתמש בטענה שנשים לא יכולות כי הן נכנסות להריון. לא די בכך שהן נושאות בעול המשך המין האנושי, עוד מעניישים אותן על כך? זאת חרפה. לדעתי, צריך לפצות אותן על כך".

■■■

מאז הושלם הסרט „מסוקי עילית: ציפורי הטרף" נפתחו לא מעט דלתות בפניו של אילן פרנק. נכון לעכשיו, מחכה לו הצעה לפרוייקט נוסף במסגרת „דיסקברי". פרנק קצר גם שבחים רבים בקרב הטייסים האמריקנים, שהשתתפו בסרט וראו את המוצר המוגמר. „הם אמרו לי שעשיתי שירות חשוב מאוד לטייסי המסוקים בעולם כולו, שסיפרתי את הסיפור שלהם על כל המורכבות שבו".

החלום של פרנק הוא להיות כמו הבמאי האוסטרלי סקוט היקס, שעשה את הסרט „ניצוצות". היקס התחיל את הקריירה כבמאי סרטים ברשת „דיסקברי", ומשם עבר לעשיית סרטים עלילתיים. גם לפרנק יש המון רעיונות לסרטים באורך מלא, סרטי תעודה וסדרות טלוויזיה. „אני מאוד אוהב הרפתקאות וחולם לעשות סדרה בת 13 פרקים על כל מיני מקומות בעולם", הוא מספר. „הייתי רוצה למשל, לצלם בהודו, טיבט וברזיל, ולעשות סרט על כל אחת מהן. ב'דיסקברי' כבר אמרו לי שאני יכול להתחיל".

למרות האהבה לקולנוע, פרנק לא מוותר על הטיסה. מדי פעם הוא מדריך טייסים במטוסים חד־מנועיים, ממשיך לטוס להנאתו, ומקווה שבסרטים הבאים שיעשה יוכל להשתתף בפעולים על כלי טיס. פעמיים בשנה הוא טס לארץ ומשרת במילואים כבוחן של טייסי הדור הבא של חיל האוויר.

„אני מאוד אוהב לטוס ולעשות מילואים, כי שם אני מוקף אנשים שהם חברים שלי. זה פשוט אידיאלי לאחד כמוני. אני מאמין שצריך להעביר הלאה את הידע. זה אתגר של ממש, לקבוע מי יהיו הטייסים הבאים של חיל האוויר הישראלי".

„אין לי ספק שנשים בישראל יכולות להטיס מסוקים כמו גברים. אם זה לא קרה עד היום, זה רק בגלל מעצורים מנטליים והיסטוריים של המימסד והצבא"